

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
**Academic Leadership of School Administrators under the
Bang Bon District Office Bangkok**

ปานหทัย ปลงใจ¹ และ กัลยมน อินทุสุต²

โรงเรียนคงไศรยราชวิทยาลัย¹

มหาวิทยาลัยรามคำแหง²

Panhathai Prongjai¹ and Kanyamon Indusuta²

Kongkhoraduthit School¹

Ramkhamhaeng University, Thailand²

Corresponding Author, E-mail: Panhataii@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 181 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนด

* วันที่รับบทความ: 12 มีนาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 24 เมษายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 3 พฤษภาคม 2564

ภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันทั้งครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 2-5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 2 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

This research aimed to study and compare teachers' opinions on the academic leadership of school administrators under the Bang Bon District Office, Bangkok, classified by educational background and work experience. This study's sample group was teachers who serve the government in educational institutions under the Bang Bon District Office, Bangkok, Academic Year 2020. The sample population was 181 people, and the data collection was by using the sampling method of Cohen, Manion, and Morrison (2011 : 147). The Correspondence Index (IOC) was between 0.60 - 1.00 confidence value. The reliability of the questionnaire was obtained by using the Cronbach's α -Alpha Coefficient method for 0.95. The statistics used in the research were basic statistics, t-test, and it was analyzed for one-way variance (One Way Analysis of Variance).

The research result found that:

1. The teachers had opinions on the academic leadership of school administrators under the Bang Bon District Office Bangkok overall, and each field of aspect was at a high level.

2. The results of comparing teachers' opinions of the academic leadership of the school administrators under the Bang Bon District Office, Bangkok, classified by educational background and work experience, are summarized as follows:

2.1 The teachers with different educational backgrounds had opinions on the school administrators' academic leadership under the Bang Bon District Office. Overall and in each aspect, Bangkok was not different, except for the school's mission determination that found differences. Teachers with a bachelor's degree had more opinions than teachers who had higher than a bachelor's degree.

2.2 The teachers with different work experience had no difference in the opinions on the school administrators' academic leadership under the Bang Bon District Office Bangkok, except for the school's mission determination where differences were found from teachers with different work experience. The teachers with more than five years of work experience, teachers with 2-5 years of working experience, and teachers with less than two years of work experience had different opinions on school administrators' academic leadership.

Keywords: Academic Leadership; School Administrator

บทนำ

เนื่องจากประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านคุณภาพการศึกษา บริการด้านสาธารณสุข และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้คุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี, 25620 : 1)

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญ ด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอดและเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ขึ้นเพื่อวางกรอบ เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหาร จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2560 : คำนำ)

สถานศึกษาในสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะที่แตกต่างกันไปโดยสถานศึกษาในสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานครมีปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมมีที่ตั้งของสถานศึกษาอยู่กึ่งเมืองและชานเมือง สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นชุมชน มีปัจจัยที่เป็นโอกาสต่อสถานศึกษาโดยสภาพสังคมรอบโรงเรียนอยู่อย่างสงบสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สถานศึกษาตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งค้าขายและสถานที่สำคัญทางราชการในชุมชน มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาคือ ผู้ปกครองบางส่วนมีอาชีพที่ไม่มั่นคง มีฐานะยากจน ครอบครัวหย่าร้าง ผู้ปกครองมาจากต่างจังหวัด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่มีเวลาให้บุตรหลาน ขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความประพฤติและเรื่องการเรียนรู้ สภาพชุมชนอยู่อาศัยค่อนข้างแออัด เริ่มมีปัญหายาเสพติด และมักก่อเรื่องวุ่นวาย ทำให้นักเรียนอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการเลียนแบบพฤติกรรม และเยาวชนบางส่วนในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ประกอบกับจำนวนประชากรใน

อัตราการเกิดของเด็กที่ลดลง อาจมีผลทำให้จำนวนนักเรียนลดลงในอนาคต ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียน (O-NET) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าคุณภาพทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ส่วนหนึ่งอาจมาจากปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาที่จะทำให้ปัญหาทางด้านการเรียนดีขึ้น โดยการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กับครูและบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้นักเรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในเขตให้ได้ตามมาตรฐาน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ให้ดียิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 376 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 181 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1967 : 90-95)

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน เพื่ออนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

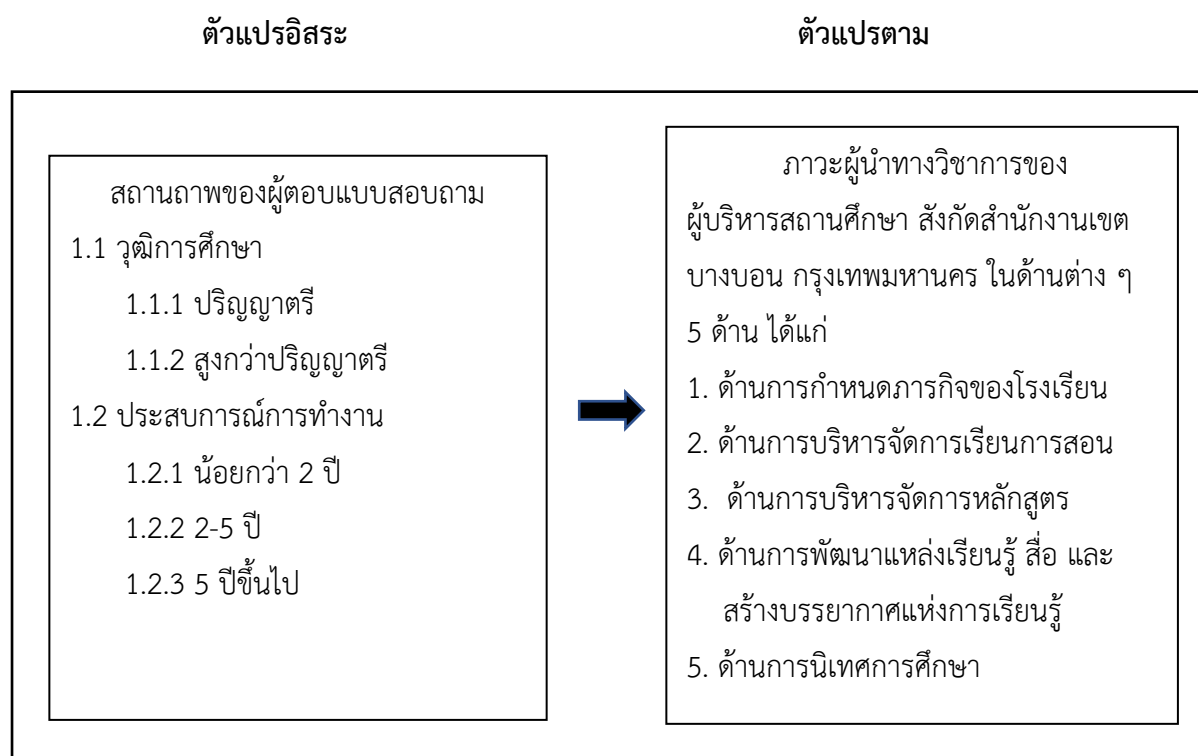
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาละโว้ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ Best and Kahn (1993 : 247) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้

ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.28	.38	มาก
2 ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.26	.43	มาก
3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.22	.38	มาก
4 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้าง บรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.29	.39	มาก
5 ด้านการนิเทศการศึกษา	4.31	.35	มาก
รวม	4.27	.32	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.35) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.39) และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.32	.37	4.17	.38	2.353*	.020
2 ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.28	.43	4.18	.42	1.428	.155
3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.25	.38	4.13	.38	1.671	.096
4 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.31	.38	4.25	.39	.937	.350

5 ด้านการนิเทศการศึกษา	4.34	.35	4.24	.34	1.628	.105
รวม	4.30	.31	4.19	.32	1.944	.053

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 2 ปี		2 - 5 ปี		5 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.35	.41	4.37	.35	4.21	.38	4.107*	.018
2. ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน	4.25	.55	4.27	.43	4.25	.41	.042	.959
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.21	.40	4.24	.40	4.20	.37	.179	.836
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.25	.34	4.33	.37	4.28	.41	.584	.559
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.29	.36	4.36	.34	4.28	.35	1.032	.359
รวม	4.27	.36	4.31	.31	4.24	.31	.978	.378

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' method)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 2 ปี	2 - 5 ปี	5 ปี ขึ้นไป
		4.35	4.37	4.21
1. น้อยกว่า 2 ปี	4.35			
2. 2 - 5 ปี	4.37			*
3. 5 ปี ขึ้นไป	4.21			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 2-5 ปี มีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป

จากการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้าน

การกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกัน ทั้งครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 2-5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 2 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมของผู้นำทางวิชาการโดยได้นำความรู้ที่ตนเองมีอยู่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือครูในสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาบุคลากรจนเกิดบุคลากรมีอาชีพขึ้นในองค์กรหรือสถานศึกษาของตนเอง หากใช้เป็นการทำงานเพียงลำพังคนเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสวะ ผลกอง (2562 : 28) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่บางบอน กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดกรอบ กำหนดเป้าหมาย กำหนดสิ่งที่ต้องทำ กำหนดทิศทาง กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน โดยเน้นไปที่งานวิชาการ ซึ่งจะต้องให้ทุกคนนั้นเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งจะเป็นการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การวางแผนการทำงาน การตั้งความคาดหวังของโรงเรียนที่อยากให้เกิดขึ้น การพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมถึงการจัดทำรายงานเพื่อชี้แจงสาธารณชนอย่างเหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา วรรณประภา (2560 : 42) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563 : 4) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่บางบอน กรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการหนึ่งของผู้บริหารได้นำทั้งศาสตร์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่มีตัวผู้บริหารในด้านวิชาการ และศิลป์หรือทักษะการโน้มน้าวใจคน การบริหารงานบุคคลในการนำมาบริหารการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายดังที่โรงเรียนได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับการงานวิจัยของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราด ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก บุญทอง และคณะ (2560 : 159-169) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่โดยด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานครเป็นผู้ที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรและกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรเพื่อให้การบริหารงานบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทำให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐานโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการหลักสูตร โดยเริ่มจากการวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบ การนำหลักสูตรไปใช้ อย่างเหมาะสมตามบริบทและสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านทรัพยากร อาคารสถานที่ งบประมาณ และบุคลากรในสถานศึกษา สุดท้ายควรมีการติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563 : 4) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์

เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราดโดยด้านการบริหารจัดการหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งมีและพึงปฏิบัติ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางการบริหารวิชาการนั้นจะบริหารงานได้อย่างเหมาะสมตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป้าหมายการเรียนรู้ได้มุ่งเป้าไปที่ผลสัมฤทธิ์ของตัวผู้เรียน ดังนั้น การจัดให้มีการเรียนรู้จึงควรให้บุคลากรในสถานศึกษาหรือครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นแบบร่วมมือกันเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ตามบริบทและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราด ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อศินีย์ สุกิจใจ (2560 : 46) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดนครปฐมโดยด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีระบบการทำงานที่เป็นแบบแผนที่เป็นขั้นตอนเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การกระตุ้นและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน การประเมินผลที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบ และการดำเนินการนิเทศเป็นแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก บุญทอง และคณะ (2560 : 159-169) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยด้านการนิเทศการศึกษายู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563 : 54) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยด้านการนิเทศการศึกษายู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งบุคลากรในสถานศึกษาที่ตนเองบริหารอยู่เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของครู เช่น การอบรมเชิงวิชาการ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตินา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราด พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล พงษ์ (2561 : 22) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามวุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาย่อมมีความเชี่ยวชาญในการบริหารงานชำนาญด้านการตัดสินใจ มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รู้และเข้าใจด้านการบริหารงาน และการบริหารคนในสถานศึกษาที่มีงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของงานในสถานศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ในสายตาของครูผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้การทำงานของครูได้ประสิทธิภาพทั้งการจัดการศึกษา การพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก บุญทอง และคณะ (2560 : 159-169) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตินา เสนาฤทธิ์ (2560 : 14) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาตราด มีผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย กำหนดสิ่งที่ต้องทำ กำหนดทิศทาง กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจนและ
2. ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีจะต้องให้ทุกคนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การวางแผนการทำงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารควรดูแลส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้กับครูในการจัดทำหลักสูตร
4. ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สื่อ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารควรที่จะเสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นการการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ตามบริบทและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. ด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมดำเนินการนิเทศเป็นแบบกัลยาณมิตรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตอื่น ๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล พันธ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทัศนาวรรณ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธัญชนก บุญทอง และคณะ. (2560). ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารร่มสอย*. 15 (2), 159-169.
- นิตินา เสนาฤทธิ์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิศวะ ผลทอง. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *ปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในจังหวัดนครสวรรค์. *ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Best. J.W. and Kahn J.V. (1993). *Research In Edution*. (7 th ed). Boston, M.a : Allyn And Bacon.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. (7th Ed.). NewYork: Routledge.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In *Reading in Fishbeic, M.Ed.. Attitude Theory and Measurement*. New York : Wiley & Son.